

NESZAIN TUL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házas hordó: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre . . . 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre . . . 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-utca 5. Telefon: 2-63.
A szerkesztőség kéziratok és "Előfizetések és hirdetések" szállítására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők

Andrássy külügyminiszter.

Tudósítónk telefonon jelenti, hogy Burián gróf beadta lemondását, azt a király elfogadta és *Andrássy Gyula* gróftól nevezte ki külügyminiszterre.

Nehezebb viszonyok közt még senki sem vállalta a külügyi tárcát nálunk s *Andrássy*tól férfias bátorságra vall, hogy a súlyos feladat elől nem tért ki.

Régi vágya teljesült ezzel *Andrássy*-nak. Atyja, a nagy *Andrássy*, a 67-iki miniszterelnök és későbbi külügyminiszter székébe beleül most a fia — és az előtt a helyzet előtt áll, hogy atyjáéval ellenkező külügyi politika felé haladó hajót kell kormányoznia.

Andrássy, az apa, megcsinálta a német szövetséget és levitte a Habsburgok hatalmát Bosznia megszállása által a Balkánra. Most azok, akik a fiát hatalomra segítették, a német szövetség felbontását és a független délszláv államot sürgetik. Maga *Andrássy* mindeddig a német szövetség hive volt s ő sürgette legerősebben hatalmi pozícióink megerősítését a Balkánon, azért nevezte el a Népszava „lovcseni grófnak.” Melyikhez lesz hü: eddigi elveihöz-e vagy barátaihoz, majd elvállik.

Magyar szempontból *Andrássy* külügyminisztersége mindenesetre megnyugtató. Nagy tudása, képességei, tapasztalata alkalmassá teszik erre a pozícióra s azonfelül az ő személyében a legkönnyebben megvalósítható az átmenet az önálló magyar külügyminiszterségre.

A fiumei horvát lázadást letörték.

Megnyugtatóan hat a hír, hogy Fiumében a horvát katonák lázadását elnyomták.

Megint a magyar baka a rend oszlopa, a dédelgetett, becézett horvátok pedig fellázadnak. Susákon a horvát katonák egyenesen a délszláv zászlóra esküdtek fel.

A hallatlan gyalázatos árulásról és ennek sikeres elnyomásáról a következőket jelentik:

A lázadás Susákról indult ki, a hol nagy nemzeti ünnepet rendeztek a horvátok az önálló délszláv állam kikiáltása alkalmából. Az összes hivatalok és horvát csapatok felesküdtek a délszláv államra.

A Fiumében állomásozó 79. horvát gyalogezred legénysége a susaki ünnep hírére kitűzte a horvát és szerb lobogót a kaszárnyára. 3-4000 horvát a honvédlaktanya elé nyomult, körülvevtek, behatoltak és a honvédséget lefegyverezték. Összeültkőzésre ke-

ríült a sor a határrendőrök és a lázadók közt: a lázadóknak 1 halottjuk és 12 sebesültjük volt.

A tömeg megszállotta a dohánygyárat, megostromolta a törvényszéki palotát, elpusztította berendezését, szétszórta az iratokat, letartóztatta *Bálint* főügyészt és szabadon engedte a rabokat. Két rendőrtisztet állítólag halálra kínoztak. A hatóságok tehetetlenek voltak, mert mindössze egy szakasz stájer katona állt rendelkezésre. Meg akarták ostromolni a kormányzó palotát is, de

egy horvát vezérkari tiszt lecsillapította őket. A kormányzó a miniszterelnökségtől katonaságot kért és éjjel nagy erősítés érkezett.

Magyar katonaság vonult be, mely harcok közt visszafoglalta a megszállott épületeket és a zendülőket kiszorította a városból. A telefonforgalom éjjel újból helyreállott.

Délben a kormányzó telefonon jelentette Budapestre, hogy a városban 250 székely baka őrködik a rend felett.

A flottát Fiume elé vezényelték s katonai részről megtették a kellő intézkedéseket a rend fentartására.

Wekerle lemondása.

Budapestről jelentik: *Wekerle Sándor* miniszterelnök ma délelőtt benyújtotta lemondását. A király a lemondást elfogadta és megbizta *Wekerlét* az ügyek ideiglenes továbbvitelével.

Wekerle lemondása nem éri vártáruul a közvéleményt. Az ellene irányzott támadások lehetetlenné tették helyzetét s távozott. Minden magyar ember elismeri, hogy nehéz helyzetben is hazafiasan teljesítette feladatát. Tehetsége, politikai tapasztalatai sok nehézségeken átsegítették, de a háboru malma, mint annyi más jelesünket, őt is megörölte.

Utódjára nehéz örökséget hagy:

pártharcoktól gyengített, külső ellenségtől fenyegetett országot, melynek segítségét és épségét még saját fiainak egy része is hajlandó megbontani. Ebben a helyzetben politikai tapasztalat, sőt hazafiasság is kevés; ide lángelme kellene, aminő *Kossuth* vagy *Deák* volt. De hol van ez az egész nemzet magával ragadni, szakszerű elhatározásokra vinni képes lángelme?

A mi királyi családunk.

Huszár Károly könyve.

Károly királyt sok magyar alattvalója látta már a fronton és a front mögött is trónörökös korában tett látogatása alkalmával, a koronázás ragyogó ünnepén, Pozsonytól Gyergyóditróig, Gyöngyöstől Fiuméig tett utazásai közben. De aki látta, sem mind ismeri őt s feleséges családját s hányan vannak, akik még meg sem pillanthatták. A háboru rémes mozzajlása miatt még nem csendülhetett föl a vidám udvari élet a budai várban; királyunk a világmérvőzés gondoljait miatt még nem sokat időzhetik szeretett magyarjai között.

Huszár Károly azzal a dicséretes céllal írt egy igen szép könyvet királyunkról és családjáról, hogy őket minél előbb minél jobban megismerhesse Magyarország minden fia. A könyv, amelyet *Apponyi*, *Turi Béla* és *Rákosi Jenő* előszava gazdagít és *Vadász Miklós* pompás rajzai ékesítenek, végigkíséri a királyt és övét egész eddigi pályájukon és oly bensőséges, meghitt, végtelenül vonzó képet fest róluk, hogy csupa gyönyörűség.

A nagyok, a kiválóak élete mindig nagy mértékben érdekelte azokat, a kik olvasni szeretnek. Nem elégszünk meg a magunk életével, élni akarjuk a másokét is, minél többet, magunktól minél különbözőbbekét. Talán ösztönszerűen sejtjük, hogy ez az élvezet hasznunkra is szolgál, mások példája nyomán egyben másban megigazíthatjuk magunkat.

Fiatal királyunk életrajza egy bájos, üdítő regény; szerelme és házassága a legszébb királyidill, a sok apró intimitás teljes szeretetreméltóságában hozza közelebb szívünkhöz az embert anélkül, hogy az uralkodó bármit is vesztené tekintélyéből. Sőt. Nem nő-e csodálatunk és tiszteletünk a király iránt, ha azt olvassuk, hogy gyermekkorában sem hazudott soha, még tréfából sem?

És százados korában elvitte a szegény zsidó korcsmárosné pénz- és ruhakül deményét az asszony katona fiának. És családja körébe vágyó bajtársát karácsony éjszakáján fölvaltotta a szolgálatban. Nem önti-e el a lelkesedés forrósága keblünket annak hallatára, hogy a fiatal *Károly Ferenc Józsefnek* *Petőfi* volt a legkedvesebb

költője és magánszorgalmából megtanulta a „Talpra magyart.”

És Zita királyné gyermekkorában a maga zsebpénzéből állított karácsonyfát a szegény kisdeteknek, testvérei Napsugárhercegnőnek hívták, mint fiatal menyecske maga főzött az urának, most is maga gondozza öt gyermekét. Mindebben nemcsak gyönyörűség, hanem tanulság is van és megértjük, hogy pl. az erdélyi gyermekek segítségére indított mozgalma nem fölvett szerepe volt a királynénak, hanem jó-ságos lelkének természetes megnyilatkozása.

Lelki nemesség, igazi emberiség, példás családi élet a trónon: Milyen elragadó látvány! Es a világtörténelem a férfikor küszöbén álló uralkodóról máris nagy tetteket jegyzett fel: Károly király volt még trónörökös korában a gyopárhadtést diadalmas vezére, a chodorowi harcvoalparancsnok Galiciában és Erdély felszabadítója. Mint uralkodó a demokrácia, a népjólét és a béke érdekében tett hatalmas lépéseket. Mint magyar király teljesen összeforrott a nemzetével, amelyet igazán szeret s amelynek jogos vágyait, az önálló hadseregre vonatkozót is, magáévá tette s amely őt és felséges családját határtalan hódolattal és lelkesedéssel zárja szívébe. És negyedik Károly nagyon jól tudja, hogy a magyar nemzettel való egygyólvadása mindkét félre nézve a leggazdagabb erőforrás.

— Ime egy magyar király! — mondja remek előszavában Apponyi.

Az első nő-tisztviselő a közigazgatásban.

Malatinszky Lajos főispán tegnap kinevezte a városi számvevőségél üresedésben levő állásokra Losonczy Gábor számellenőrré és Zimányi Adrienne számintézté. Losonczy Gábor kinevezése természetes és régi hivatali és társadalmi tevékenység méltó jutalma. Ellenjelöltje: Szóke József h. pénztári ellenőr loyálisan visszalépett s az ő mai állását rövidesen átszervezik hasonló állássá.

Zimányi Adrienne kinevezésével azonban a főispán a háborus idők eszméinek s a száguldva haladó idők követelményeinek teljes megértéséről adott bizonyosságot, amely a férfi és női munka közötti különbséget a nő hátrányára nem tartja jogosultnak, hanem lealázónak s ennek egyenjogúsítását saját hatáskörében keresztülviszi. Azt cselekszi meg tehát, mintegy megelőzve s tette váltva a törekvést, amelyet a keresztény nő-tisztviselők most alakuló szervezete maga elé tűzött, hogy az ugyanazon képesítéssel bíró nők a férfikkal egyenlő munkakört tölthessenek be s egyenlő fizetéshez juthassanak. Itt tehát egy erős társadalmi keresztény szociális törekvés találkozott a főispáni elhatározással, amelynek jótékony következményei kiszámíthatatlanok.

Egy megértő főispán új probléma elé állította a közigazgatást, kinevezve az első nő-tisztviselőt. Voltak eddig is nőalkalmazottak a közigazgatásban, de ezek a kezelő szakmában foglaltak helyet s beváltak. — A fejlődés most egy lépést tett előre.

A kérdés jogilag bonyolultnak látszott.

Kérdést intéztünk ezért Buday Gyula dr. kir. kath. jogakadémiai dékánhoz, aki a következőket mondotta:

— Azt kérdeik tőlem, hogy az ujonnan kinevezett számtiszt kisasszony beiratkozhat-e a kir. kath. jogakadémiára? Igaz, hogy a jogakadémiákat a kormány még nem nyitotta meg a nők előtt, de az államszámvitel-tani tanfolyamra, a melyet a számtisztek egy éven belül elvégezni s azután az államszámvitel-tanból vizsgázni kötelesek, *mindenki* beiratkozhatik, a szabályzat tehát a nemek között nem tesz különbséget, ennél fogva, ha a kisasszony 1918 november 15-ig kérvényét érettségi és születési bizonyítványával felszerelve most beadja hozzánk a miniszteriumhoz való felterjesztés végett, előreláthatólag hallgathatja a tanfolyamot, mert a miniszterium nem szokott megszorító intézkedéseket tenni ilyen kérdésben. Hogy kinevezhető-e nő számtiszt állásra? Az 1883. I. törvénycikk megalkotása idején természetesen csak férfiakról lehetett szó, mert nő magasabb képesítést — a polgári iskolai tanárin kívül — nem nyerhetett. Azóta azonban női kereskedelmi és leánygimnáziumok létesültek, leányok a fiugimnáziumban tehetek érettségit, ugyancsak a női kereskedelmi iskolában is. Ha az érettségi bizonyítvány megszerzését az államhatalom megengedi a leányoknak, akkor meg kell engednie a lehetőséget is, hogy ezzel az érettséggel érvényesülhessenek. *Malatinszky* Lajos főispán tehát a saját jogkörében helyesen járt el, amikor a törvényt az időközi fejlemények szerint kiterjesztőleg magyarázta s alkalmazta, megértve ezzel a törvény szellejét és célzatát.

Zimányi Adrienne számtiszt a hivatali esküt holnap teszi le a polgármester kezébe. Ő az első nő-tisztviselő a magyar közigazgatásban s a keresztény nő-tisztviselők szervezetében a városháza nő-tisztviselőit szervező bizalmi leány.

Petroleumkiosztás.

Tudatom a város közönségével, hogy az október havi petroleum kiutalása holnap, szombaton megkezdődik. A villamos világítással bírók, akiknek lilanyomású petroleum jegyük van, ebben a hónapban sem kaphatnak petroleumot, mert a készlet nem engedi meg. A ba na színű és az ugynevezett csikos hadsegélyes petroleum jegy október havi szelvénye ellenében egy fél liter petroleumot szolgáltatnak ki a kereskedők. Az állandó jegyre kiadott petroleumon kívül szerdától kezdve egy fél liter petroleumról szóló külön utalványt ad a közlélemezési ügyosztály mindazon barna, vagy csikos színű jeggyel bíró családok részére, akik hivatalosan igazolják, hogy a családban léz as beteg, más súlyos beteg, északai ápolásra szorult csecsemő van, továbbá olyan családok részére, ahol a családfentartó rokkant és igazolni tudja azt, hogy az éjjeli órákban is kénytelen dolgozni.

Nyomatékosan hangsúlyozom, hogy ezek a félliteres külön utalványok csak szerdától, október 30-ától kezdve adhatnak ki.

Tudatom a közönséggel, hogy az eddig is kiadott, de be nem váltott külön, ugynevezett puha utalványok csak október 30-ika után érvényesek, addig a kereskedők kizárólag csak barna színű, vagy csikos felnyomású jegyre adhatnak ki petroleumot.

Tekintettel arra, hogy egyes kereskedők vallási okokból szombaton üzleteiket zárva

tartják, megengedem, hogy ezek a kereskedők petroleumot már pénteken vagyis a mai napon kiadhassák, ha már megkapták.

Nagyvárad, 1918. okt. 24.

Lukács Odön,
polgármester-helyettes.

Hol kapható szappan.

A közlélemezési ügyosztály nehéz akadályok leküzdése után a város közönsége részére korlátolt mennyiségben szappant szerzett be. Ennek sürgős árusítását elrendeltem. A szappan utalványok október havi szelvényére a helybeli alant megnevezett közép- és kiskereskedők 1918 október 25-től délelőtt 11 órától kezdődőleg személyenként 10 deka szappant fognak kiszolgáltatni. A kiszolgáltatott szappan kilogramonkénti ára 4 korona 16 fillérben van megállapítva.

A szappant a következő kereskedők árusítják:

Stern Herman Baross-utca 1., Steier Simon Kolozsvári utca 31., Groszman Jenő Kolozsvári-utca, Grünwald Lőrinc Kolozsvári-utca, Meisels Ferenc Kolozsvári-utca, Kövesi Albert Kolozsvári-utca, Schwarcz Samu Kolozsvári-utca, Zatoreczki Templom-tér, Neumann Lázár Báthory-utca, Kohn Dávid Sándor-utca, Ehrenfeld Márton Sándor-utca, Izsák Mihály Malom-utca, Kohn Farkas Malom utca, özv. Spitz Jakabné Gyár-utca, özv. Krecsmári Lajosné Gyár utca, özv. Sziburné Iskola-utca, Dancse János Kolozsvári-utca, Mózes Áron Kolozsvári-utca, Farkas Sámuel Kolozsvári-utca, 101, Weinstein Sámuel Kolozsvári utca, özv. Katz Józsefné Kolozsvári utca, özv. Grünwald Mór és társai Kolozsvári utca, Feldmann Mór Kolozsvári utca, Schwartz Mór Kolozsvári utca, Katz Lajosné Szőlős utca, Moskovits Sámuel Sándor utca, Schwartz Jakab Szacs-vay ut, Neumann Sándorné szül. Grünwald Eszti Aradi ut, Ssnenvirt Henrik Bányasor, Bium Lipót Holdvilág utca, Horváth Lázár utóda Körös utca, özv. Farkas Salomonné Beöthy Odön utca, Moskovits Irma Téglavető utca, Schwartz Adél Körös utca, Katz Józsefné Szarvassor, Zalányi Lászlóné Teleky-utca, Neumann József Szacs-vay utca, Benedek Dávid Szacs-vay utca, Karfibel Fülöp Nagypiac tér, Wasserstrom Adolf Bányasor, Lövy Mór Gilányi sor, Blau G. Szacs-vay-utca, Oppenheim Mór Szt. János utca, Ficher Józsefné Magyar utca, Drümmer Benjámín Közép utca, Ehrnfeld Andor Teleky utca, Domokos Sándor Halász utca, Klein Albert Rákóczi u., Gansl Rezső Magyar u. Karpf Herman Püspöky ut, Kertváros, Sanbercz Áron Varju-utca, Katz Márton utóda, Herskovits Gyula Széles utca, Weisz Lajos Csillagváros, Közép utca, Grosz Izidorné Csengeri utca, Weintraub Mór Teleky utca, Grosz Izidor Körözs-utca, Veres Béla Téglavető utca, Kenyeres Andorné Galamb-utca, Schwartz Farkas Szt. János-utca, Schreiber Fülöpné Peca utca, Varga László Körözs-utca, Berger Helén Jókai utca, Klein József és társa Róth Pál u., Jakabovits Adolf Kolozsvári utca, Schwartz Farkas utóda Pál utca, Reich Jenő Szt. János utca, Reich Antal Szaniszló-utca, Bubla és Társa Sztaroveczki utca, Weisz Mór Kál vária-utca, Leichtmann Hermann Gilányi sor, Leichtmann Mór Gilányi-sor, ifj. Klein Sámuel Gilányi-sor, Klein Lajos Rét-utca, Klein Pál Nogát-utca, Bücher Ignácné Szaniszló utca, Waldmann Dávid Rákóczi-utca, Perl Mór Rákóczi-utca, Torjay Károly Rákóczi-utca, Sternberg Salamon Bánya sor, Spírer Menyhért Közép utca, Goldmann Sámuel Kálvária utca, Adler Mór Galász utca, Jakab Jakab Rét utca, Weisz Vilmos Szt. László tér, Weisz Bumi Szacs-vay u., Silberstein Arnold Kert utca, Szabó G. Láhner György utca, Weisz Imréné Menház-utca, Vasváry Zsig-

mond Csengeri utca, Vasváry Zs. utóda Korházzutca, Rosenfeld László Víz utca, Grünfeld Bertelanné utóda Aradi ut, Grün Sámuel Aradi-ut, Blau Mózes Varju utca, Güch József Varju utca, Peller Sándor Mártonfy utóda Teleky utca, Weisz Sámuel Aradi-ut, Tóth György Pál utca, Weisz Máyer Nagypiac tér, Harmati Márton Nagypiac tér, Róth Dániel Nagypiac-tér, Márton Lajos Veres Balázsutca, Fekete Ignác Varju-utca, Farkas Mór Pece utca, Farkas Benjámín Várház utca, Kovács János Gri utca, özv. Klein Józsefné utóda Kertész Pál utca, Bauer Hermann Szacsvey-utca, Gottlich Mór Fafüzes, Fürst Jakab Gyárfüzes, Janky Antal-utóda, Mihely Jenő, Mezey János, Wurst József, Mihely és Kandel.

Nagyvárad, 1918 október 24-én.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

A király gyermekei Gödöllőn.

Budapest, okt. 24. (Saját tudósítónktól.) Gödöllőről jelentik: Ottó főherceg trónörökös csütörtökön este fél hat órakor testvéreivel együtt Gödöllőre érkezett.

Németország nem kaphatja vissza gyarmatait.

Budapest, okt. 24. (Saját tudósítónktól.) A Reuter ügynökség jelenti: Balfour nagy beszéd keretében kijelentette, hogy Anglia egyáltalán nem tud kormányozni, ha tengeri összeköttetését valamely ellenség elvágja. Ebből a szempontból kell tekinteni a német gyarmatok problémáját, az angol kormány semmiesetre sem egyezhetik bele abba, hogy Németország visszakapja gyarmatait. Ez nem Anglia érdeke — mondta Ba four — hanem az egész civilizált világé.

A postalopás tettese vallott.

Nagy Imrét, akinél az elveszett 26,000 koronás pénzeslevelet megtalálták, Bartha Endre dr rendőrkapitány előtt a következő vallomást tette:

— Bűnös vagyok. Tizenhetedikén este 5 órától mint ajánlott levél kezelő voltam alkalmazásban a 2. számú postahivatalban. Este 10 órakor az 518. számú vonat, amely Kolozsvár—Budapest között közlekedik, hozta a 16 os számú mozgópostát. Mikor az érkezett küldeményeket át akartam adni a rovincsolónak, észrevettem, az ajánlott küldemények közé tévedt egy pénzes levél, amelynek egyik vége fel volt bontva. Ekkor fogamzott meg bennem a gondolat, hogy elutalajdonitom a levelet, mert senki se volt ott. Hirtelen a fiókba tettem, hogy ha reggelig nem keresik, elviszem. Reggel fél 7 órakor felváltottak, ekkor a pakoló papírba csomagolt levelet kabátomba rejtettem s úgy vittem haza, hogy szüleim észre se vették. A csomagot a szobámban kibontottam, a borítékot tüzre tettem s a benne levő nyugtákat is, de nem vettem észre, hogy 3 hadikötvény is van benne, ezek is elégték, a pénzt kivettem s az ágy alá egy faládába rejtettem. A pénzből 1252 koronát elköltöttem, mulattam, de semmit se vásároltam. Nem voltam senkivel se társ, nem közöltem senkivel se semmit. Két év óta semmit se követtem el büntetendő. Felajánlom fizetésem bentlevő részét az ellopott összeg törlesztésé e.

A terheltet ma átkísérik a királyi ügyészséghez 25212 korona bűnjellel együtt.

Megérkezett Wilson válasza.

Közvetíti a fegyverszünetet. Biztosítékokat kíván. A feltételeket a katonai tanácsadók szabják meg. Csak a német nép képviselőivel tárgyal.

Hága, október 24. A Holland Távirati Ügynökség jelenti Washingtonból, hogy a külügyi államtitkári hivatal a következő jelentést tette közé Washingtonban:

A külügyi államtitkári hivatal ma a következő jegyzéket adta át a német érdekeltek védelmével megbízott svájci követnek:

Uram!

A német kormány október huszadiki jegyzékére, amelyet Ön adott át nekem, van szerencsém értesíteni, hogy az elnök a következő válasz átadásával bizott meg.

Minthogy az Egyesült Államok elnöke tudomásul vette a német kormánynak azt az ünnepélyes határozott nyilatkozatát, hogy fenntartás nélkül elfogadja ama békefeltételeket, amelyeket az 1918. év január 8-án az Egyesült Államok kongresszusához intézett üzenetében megszabott, valamint azon megállapított alapelveket, amelyeket a következő üzenetekben fejtett ki, nevezetesen a december 28 iki üzenetben; minthogy a német kormány meg akarja tenni a kezdő lépéseket e feltételek alkalmazására, vagy végrehajtására nézve: minthogy továbbá a német kormány és ennek célzata nem azoktól indul ki, akik eddig Németország politikáját diktálták és a háborút Németország nevében folytatták, hanem olyan kormánytól, mely a birodalmi gyűlés többségét képviseli és a német nép tulnyomó többségének nevében beszél; minthogy továbbá az elnök ígéretet kapott a német kormánytól arra nézve, hogy a civilizált világ törvényeit az ellenség haderőivel szemben vizen és szárazföldön figyelembe fogja venni: úgy érzi az elnök, hogy nem tagadhatja meg továbbra is, hogy azokkal a kormányokkal, amelyek az Egyesült Államokkal szövetségben vannak, a fegyverszünet kérdését megvitassa. Kötelességének tartja azonban kijelenteni, hogy csupán olyan fegyverszünet indítványozására érzi magát jogosultnak, amely az Egyesült Államoknak és a vele szövetséges hatalmaknak lehetővé teszi, hogy az esetleg kötetendő megállapodások oly módon erősítsenek meg, amellyel az ellenségeskedéseknek újból való megindítását Németország részéről lehetetlenné teszi. Ennek folytán az elnök a jelenlegi német hatósággal váltott jegyzékeket közölte azokkal a kormányokkal, amelyek az Egyesült Államokkal szövetségben vannak. Javasolta nekik, hogy: ha ezek a kormányok hajlandók az említett feltételek és alapelvek alapján a békéről tárgyalni, szőlítsák fel katonai tanácsadóikat és az Egyesült Államok katonai tanácsadóit, hogy tegyenek előterjesztést a fegyverszünet szükséges feltételeiről, amely fegyverszünet az érdekelt népek érdekeit tökéletesen megvédi s a szövetséges kormányokat biztosítja. Ha Németország ezt elfogadja, ezzel a legjobban és leghatározottabban kinyilvánítja azoknak a feltételeknek és alapelveknek elfogadását, amelyekből a német békeakció kiindult.

Az elnök úgy érzi, nem lenne egészen őszinte, ha nyomatékosan ki nem jelentené, még pedig lehető legőszintébb formában, — hogy milyen okokból kell rendkívüli biztosítékokat követelni? Bármily nagy jelentőségűnek, fontosnak látszik is az az alkotmánymódosítás, amelyről a német külügyi államtitkár a jegyzékben beszél, mégis úgy látszik, hogy még most sem határoz ak teljes olyan kormány principumáról, a mely a német népek felelős lenne, sem valamely biztosíték nincs és nem is került még szóba arra nézve, hogy azok a mostani alapelvek végrehajtásai, amelyekre most megállapodásoknak kell létrejönni, tartósak lesznek, azonkívül nem derül ki világosan, hogy a jelenlegi bajok okozóját megtaláltuk e! — Meg lehet, a jövőbeni háborút most ellenőrzés alá helyezik, a mostani háboru azonban nem volt ellenőrzés alatt.

Világos, hogy a német kormánynak nincsen módjában, hogy megparancsolja a katonai hatóságoknak: vessék alá magukat a nép akaratának és hogy a porosz királynak a birodalom politikájára gyakorolt ellenőrző hatalma még mindig döntő jelentőségű. A döntő katonai hatalom még mindig azok kezében van, akik eddig is uralkodtak Németországban.

Abban az érzésben, hogy az egész világ sorsa attól függ, hogy most mindegyik részen őszintén beszéljenek, kötelességének tartja az elnök, hogy minden keményen hangzó szó enyhítése nélkül őszintén kimondja: a világ népei nem bíznak azok szavában, akik eddig a német politika vezetői voltak és hogy ismét hangsúlyozza, hogy a békekötésnél az Egyesült-Államok senki mással nem tárgyal, csak a német nép ama képviselőivel, akik Németország valódi urai, kik biztosítékot tudnak adni Németország alkotmányának megtartására nézve.

Ha azokkal a katonai hatalmasságokkal, azzal a monarchikus hatalommal kellene tárgyalnunk, akik most vannak Németországban, vagy csak valószínű is lenne, hogy Németország nemzetközi kötelezettségei dolgában ezekkel kell tárgyalnunk, akkor Németország nem kérhetne békét, hanem meg kellene adnia magát. Semmit sem nyerhetnénk vele, ha ezeket a fontos dolgokat el nem mondhatnánk.

Fogadja Uram nagyabecsülésem kifejezését.

Lansig Róbert.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltnék
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

Királyi kézirat a Wekerle kormány lemondásáról.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: a hivatalos lap holnapi száma közli Őfelsége a kormány lemondása, felmentése iránt hozzá benyújtott kérelmére adott következő legfelsőbb elhatározását:

Ezen kérelmet teljesítvén, magyar kormányom összes minisztereinek hivataláról való lemondását ezennel kegyelemben elfogadom és elrendelem, hogy az egyes miniszterek hivatali működésüket további elhatározásomig folytatni fogják.

Wekerle után nem gróf Károlyi következnek.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) Politikai körökben gróf Andrássy Gyulának külügyminiszterré való kinevezését, annak jeléül tekintik, hogy nem gróf Károlyi Mihály lesz a miniszterelnök. Sokan arra számítanak, hogy Wekerle utóda gróf Apponyi Albert, vagy gróf Hadik János lesz.

A király hozzájárult Magyarország teljes önállóságának kiépítéséhez.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Tudósító jelenti: Őfelsége Wekerle javaslatára jóváhagyta azokat az intézkedéseket, amelyek Magyarország teljes önálló és független berendezkedésére szükségesek s amelyek úgy a külügy, mint hadügy, valamint az önálló gazdasági berendezkedésekre vonatkoznak. Őfelsége beleegyezését adta ahhoz, hogy ilyen értelmű törvényjavaslatot a képviselőház elé terjeszthessenek.

Bécs éhínség előtt.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) Hivatalosan is elismerik, hogy ha valami gyors változás el nem következik, a császárváros éhínség előtt áll. Ennek oka elsősorban az, hogy Magyarország, Csehország és Galícia megszüntetett minden élelmiszerkivitelt Német-Ausztriába. Bécs polgármestere ezalatt éjjel-nappal tárgyal a csehekkel. Hogy a bécsiek kétségbeesése mekkora fokot ért el, erre nézve jellemző az a ma fölmerült eszme, hogy retorzió, vagy inkább könnyítés céljából a nép élelmét fogyasztó magyarokat, cseheket és galíciaiakat távolítsák el Bécsből. Ezeknek száma azonban több százezerre rug és így a kérdés gyakorlati keresztülvitele lehetetlen.

A bajor képviselőház helyesli a Berlinton való elszakadást.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) Münchenből jelentik: A bajor képviselőházban Oest centumpárti képviselő a Ház helyeslése közben a Berlinton való elszakadást és közgazdasági téren a teljes függetlenséget követelte.

A sajtó megszüntette a cenzura intézményét.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) A Budapesti Ujságírók Egyesületének a cenzura ellen kiküldött bizottsága és a fővárosi szerkesztőségek kiküldöttjei teljes ülést tartottak, amelyen megállapították, hogy a sajtó a cenzura intézményét megszüntette. Az értekezlet utasította a cenzura elleni bizottságot, lépjen azonnal akcióba, hogy bármely kormánynak a cenzura visszaállítására irányuló kísérletét visszautasítsa és követelje a lapok távirati és telefon-cenzurájának megszüntetését is.

A holland hadsereg készenlétben.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) Genfi távirat szerint a németalföldi kormány elnöke a kamarában kijelentette, hogy miután a hadszíntér közel fekszik a holland határhoz, fokozni kell a hadsereg erejét. A szabad-ságolásokat ma visszavonták.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti 24-én este: Sikeres részletharcok Flandriában. Le Chateautól nyugatra az angolok támadásra indultak, a többi harctereken nincs újság.

A király Budapesten.

Budapestről jelentik, hogy a király kíséretével délután négy óra előtt automobilon érkezett meg a királyi várba. A király érkezésével egyidejűleg a miniszterelnökségi palotában a lemondott kormány tagjai értekezletre gyűltek össze.

Délután fél 5 órakor gróf Burián külügyminiszter megérkezett a várba, akit a király külön kihallgatáson fogadott. Az a híresztelés, hogy ma koronatanács lesz, nem felelt meg a valósnak.

Este a király visszautazott Gödöllőre anélkül, hogy gróf Apponyit, vagy gróf Károlyit kihallgatáson fogadta volna. A várt audienciák elmaradása politikai körökben nagy meglepetést keltett.

..HIREK

* Az udvari plébános Gödöllőre utazott. A Magyar Kurir jelenti: dr. Mészáros János prelátus, udvari és várplébános Gödöllőre utazott, hogy a királyi család ot-tani tartózkodása alatt szolgálatot teljesítsen. Távollétében a m. kir. udvari és várplébánia teendőit dr. Makay Lajos udvari káplán látja el.

* Autó tiszti orvosok részére. Különösen a mostani járványos időben rendkívül fontos, hogy a városi tiszti orvosok lehető gyorsan, minden fennakadás nélkül teljesíthessék hivatalos kötelességeiket és gyorsan megjelenhessenek ott, ahol szükség van rájuk. Ezért kérték a közgyűlést, hogy részükre egy városi fogat álljon rendelkezésre. A városi tanács tegnap intézkedett, hogy a tiszti orvosok részére egy autó álljon rendelkezésre. A városi szeszüze n egyik autóját rendelték ki erre a célra.

* Szüllő Géza dr. Nagyváradon. Tegnap érdekes vendége volt Malatinszky Lajos főispánnak. Szüllő Géza dr. országgyűlési képviselő, Zichy János gróf v. b. t. t. bizalmasa kereste fel a főispánt és családját. — Délben ebéd volt a főispánnál, amelyen a vendégen kívül rolleshauseni Rothkugel István főispáni titkár is résztvett.

* Nem ad a miniszter bevásárlási engedélyt. Nagyvárad városa feliratban kérte a közlelmezési minisztert, hogy 20 vagon bab, 10 vagon köles és 10 vagon borsó bevásárlására adjon engedélyt. Most érkezett meg a miniszter válasza. A miniszter az egyenlő elbánás elve alapján nem adja meg a bevásárlásra az engedélyt. Ahol nagyobb hüvelyes termés van, követeli a megállapított hüvelyes kontingens leszállítását s a beszállítandó mennyiségből annakidején Nagyvárad városát is részesíti kiutalásban. — Amennyiben a városnak módjában van rejtett készleteket felkutatni, az így lefoglalt készletek egy részét a városnak utalja ki. Tavaly is ez a nótá járta. Engedélyt nem kapott a város a bevásárlásra és egész évben nem volt a lakosság részére sem bab, sem más hüvelyes, holott ha Lukács Ödön idejében megkapja a bevásárlásra az engedélyt, tudott volna mindent beszerezni.

Gróf Czernin Ottokár beszéde az Urakházában.

Az osztrák népeknek Magyarország nélkül kell cselekedniök.

Budapest, október 24. (Saját tudósítónktól.) Az Urakháza mai ülésén gr. Czernin Ottokár szólalt fel, aki a gyors békekötés szükségességét hangoztatta, a mellett a legfontosabb követelés a cseh állam elismerése s a délszlávok követeléseinek a Wilson-féle alapelvek szerint való teljesítése.

— Ha — mondta gróf Czernin — a kormány nem tud tárgyalni, a népek kezdik meg a tárgyalásokat. Minthogy Magyarország azt hiszi, hogy a világtörténelem meg fog állani a Lajta partján, az osztrák népeknek önmagukban kell cselekedni. Ez a lépés nagy horderejű lesz, de nem szabad meglepedezni arról,

hogy Magyarország elszakadt. A legnagyobb fontossága a következő három kérdésnek van: először minél előbb meg kell kötni a békét, másodsor biztosítani kell a közlelmezést, harmadszor az államadóságok közös felszámolását folyamatba kell tenni.

Czernin gróf ezután az osztrák-németek elhelyezkedését fejtegette, akiket épp úgy megillet az önrendelkezési jog, mint bármely nemzetet. Ha az új államalakulásban az osztrák-németek nem találnák meg méltó helyüket, ki kell mondani a német birodalomhoz való csatlakozást.

* A berettyóújfalui esetről irt tegnap a Szabadság s igyekszik a dologból libapcsenyét sütni. Összehord, hadar kavar, hogy mi vérvádat kovácsolunk, hogy a nép haragját így akarjuk levezetni a zsidóság ellen. — Nem sokat törődünk az egész komédiázással és óbégatással, csak néhány tény szögezzünk le. Sem vérvád, sem rituális gyilkosság kísérlete, sem efféle szavak nálunk elő nem fordultak. Egy leány panaszát irtuk meg úgy ahogy előadta, sőt bizonyos részeket szándékosan letompitva. — A leány két komoly tanu előtt beszélt s hatóságok előtt levő iratokra hivatkozott. Előadása komoly, viselkedése teljesen normális volt, vádolni sem ő, sem mi senkit nem vádolunk, a hatóság feladata lesz kinyomozni, kell-e és mily irányban vádat emelni. Ilyen panasszal fordultak a cikk írójához, annak kötelessége volt a hatóság figyelmét az ügyre felhívni. Ha kiderül, hogy a leány mindezt csak álmodta, azt is meg fogjuk írni épp úgy, mint hogy az andiatur et altera pars elve alapján Szathmáry József nyilatkozatát minden kommentár nélkül közöltük. Bármilyen bizonyítás eredménye, közölni fogjuk, mert nem nálunk szokás az elhallgatás. Amilyen egyenesen közzétettük a panaszt, épp olyan nyíltan meg fogjuk írni az eredményt is. Ez a hírlapírásnak kötelessége. Az ellen a se füle se farka gyanúsítás ellen pedig, hogy mi izgatni akarunk, kereken tiltakozunk. Ha izgatni akartunk volna, lehetett volna ám a dolgot másként is megírni. S ha valakinek oka van tartani a háboru utáni antiszemitizmustól, az ne szagoljon mindjárt mindenütt vérvádat, hanem keresse az antiszemitizmus forrását, sőt forrásait másutt. Oroszországra tetszik hivatkozni? Ott például a japán háboru után a lelkiismeretlen, gaz, csaló hadseregszállítók és egyéb hadimilliomosok voltak az antiszemitizmus leghatalmasabb szólói. Tessék csak inkább róluk beszélgetni.

* Signum laudis. A király Fried Ernő, Soukup János, Wilgermein Pál, Szemere Gyula, Gyurkovics Mátyás és Merinszky Károly 70. gy. e. beli tart. hadnagyokat legfelsőbb dicsérel elismerésével és a kardokkal tüntette ki.

* Vasárnap ismét népszövetségi mozi. A kath. Népszövetség elsőrendű moziműsora tegnap este nagy közönséget vonzott a Kath. Körbe. Az előadásra kerülő darabok kitűnő élvezetet nyújtottak a közönségnek. A legközelebbi előadás vasárnap délután 6 órakor lesz. A műsorból, mely a legkiválóbb számokból van összeválasztva, lapunk holnapi számában közöljük.

* Hajdu Tibor pannonhalmi főpát meghalt. Gyórszentmárton adta tudtuokra a szomorú hírt, hogy Pannonhalma árvására jutott. A spanyol influenza elragadta Hajdu Tibor főpátot s a cukorbetegségtől is gyötört szervezete nem tudott a járványos betegséggel megküzdni. Rendje érdekében sokat fáradozott s reformjai sokban hozzájárultak ahhoz, hogy a rend modern alapokon tudja folytatni ezer év hagyományából táplálkozó kulturális tevékenységét. A katolikus mozgalmak oszlopa volt, a politikai életben pedig bátor hitvalló, ki erős lélekkel állt ki egyházáért a küzdőtéren. Hajdut ország szerte ószintén gyászolják.

* A hivatalos pártfogói tanfolyam délután 5 órakor a premontrei főgimnáziumban tartja folytatódó előadását. Az előadás tárgyai: Bűnügyi szabályok és gyermekvédelem és patronázs.

* A konyak nem közszükségleti cikk. Megirtuk, hogy a nagyváradi pénzügyigazgatóság több kereskedőnek beraktározott s bankoknál lombardkölcseknél megterhelt nagymennyiségű konyakját lefoglalta, zár alá vétele s elkoboztatta, a megfelelő büntetés kiszabásával. A pénzügyigazgatóság ezen határozatát az érdekeltek nevében Fried János dr és Mihelly Lajos dr ügyvédek megfellebbezték a pénzügyminiszterhez, amely e nevezetes ügyben most határozott. A miniszter a közel százezer literre menő konyakot feloldotta a zárlat alól s visszaadta a tulajdonosoknak, azon indokolással, hogy a konyak nem közszükségleti cikk, nem közlelmezés alá tartozó elsőrangú élelmi cikk, tehát bejelentés alá nem tartozik s nem zárható. A határozat a napokban érkezik le a nagyváradi pénzügyigazgatósághoz.

* Az apologiai kurzus, a pártfogó tanfolyam előadásai miatt, kivételesen szombaton, okt. 26 án délután 5 órakor fog megtartani a szokott helyen.

* A Rimanóczy-fürdő és szálloda díjainak emelése. A Rimanóczy-alap felügyelő bizottsága a Rimanóczy fürdő és szálloda díjainak felemelését hozta javaslatba, tekintettel arra, hogy ezek a díjak az országban a legalacsonyabbak s nem állanak arányban a kiadások nagymérvű emelkedésével. A városi tanács tegnapi ülésén, mikor a felügyelő-bizottság javaslatát tárgyalták, Eleméry Ferenc és Juricskay Barna felvetették azt, hogy a fürdőáraknál a kisebb tisztviselők részére bizonyos százalékos kedvezményt adjanak, mert a felemelt díjakat nem képesek fizetni. A felszólalások folytán a javaslatot levette a tanács a napirendről s később fogja tárgyalni.

* Kelemen Kálmán nyugdíjazása. Kelemen Kálmán városi fogyasztási adóhivatali főnök tegnap benyújtotta Nagyvárad városához nyugalmaztatása iránti kérvényét, orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegsége miatt. Kelemen Kálmán 30 év óta tölti be a városi pénztár érdekében fontos állását s e hosszú idő alatt pontos, ügybuzgó és odaadó munkásságu becsült tagja volt a városi tisztikarnak, aki mindig össze tudta egyeztetni a város érdekét a polgárság érdekével. Betegsége miatt már hosszabb idő óta szabad-szágon van s ettől várta egészségének javulását. Sajnos azonban, betegsége most arra kényszeríti, hogy végleg nyugalomba vonuljon. Távozásával egy kiváló buzgó tisztviselőjét veszíti el a város.

* Strasszerné Svájcba szökött? Megirtuk, hogy Strasszerné öt évi börtönbüntetését, amelyből közel három évet töltött ki, igazságügyminiszteri engedéllyel megszakította s férjéhez, Strasszer Aladárhoz ment, akinek nagyszabású bünperét most fejtegette a temesvári cs. és kir. hadosztálybíró. Az igazságügyminiszter azonban a szabadlábrahelyezést megszüntette s Strasszernét a királyi ügyészség e hó 28 ikára hívta be, hogy Mária-Nosztára küldje, ahol egészségi állapotát megvizsgálják. Most arról érkezik hír, hogy időközben Strasszerné Svájcba ment üdülni két gyermekével s onnan aligha tér vissza. A jövő hétfőn kiderül, mennyiben való ez a hír, hogy Strasszerné a svájci hegyek tiszta levegőjét nem hajlandó felcserélni a börtön dohos, penészszagú levegőjével, vagy pláne Mária-Nosztira szigorúságával.

* Detektív szem. Weinberger Elek, a Markovits és Weinberger-cég belfagjának panaszára a rendőrség nyomozott abban az irányban, hogy Kretz Anna cseléd Weinberger anyjának feje alól kilopja a kulcsokat s a szekrényből pénzt lop. A helyszíni szemlénél semmit se találtak, lementek hát a pincébe. Ott Vass Károly detektív észrevette, hogy Kretz Anna hirtelen leereszti alsó szoknyáját, mintha véletlenül esett volna le, felveszi s hóna alá csapja. Odaugrott s megvizsgálta a szoknyát: 2200 koronát talált benne. Letartóztatta.

* Be kell jelenteni a zsákokat. A kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint a zsáktulajdonosok tartoznak az 1919. évi január 31-én, március 31-én és május 31-én levő állapot szerint legkésőbb az ezeket követő hó 10 ig a Zsákbizottságtól, vagy az elsőfoku iparhatóságtól beszerzendő bejelentőlapokon a kereskedelemügyi miniszteriumnak készleteiket bejelenteni.

* **Kifizeti a város a tisztviselők beszerzési előlegét.** Nagy és méltó az elke-
seredés a városházán, hogy a beszerzési
előleg, dacára, hogy a miniszteri rendelet
szerint október 20-ig már ki is kellett volna
osztani, még most sem kapták meg, holott
most olcsón szerezhetnék be a tisztviselők
beszerzési csoportjánál a télire szükséges
főzelékeket és zöldségműveket. A városi
tanács tegnap tárgyalta a tisztviselők sérel-
mét s hosszas tanácskozás után abban álla-
podtak meg, hogy a 16700 koronára rugó
beszerzési előleget a városi pénztár előle-
gezi és pedig a villamos telep eladott ócska
gépeinek az árából és az összes városi
tisztviselők és alkalmazottak részére kifize-
tik a megfelelő összeget, hogy beszerezhes-
sék téli szükségleteiket. Éppen ideje volt
már, hogy a tanács tagjai is észrevegyék a
szegény tisztviselők nyomorgó helyzetét.

* **Esküvő.** Schey Gyula és Galgóczy
Gizike folyó hó 26-án, szombaton délelőtt
12 órakor tartják esküvőjüket az olasz plé-
bániatemplomban.

* **Délelőtti és délutáni hivatalos idő**
a városházán. Nagyváradi város tanácsa
tegnapi ülésén foglalkozott a városházi hiva-
talos órák kérdésével. A miniszter a fűtő-
anyag és villamos világításához szükséges
áram előállításához felhasználandó köszén-
hiányra való tekintettel rendelte el az egy-
folytában való délelőtti hivatalos időt, amit
Nagyváradi város tanácsa fogantatott is.
A közgyűlésben szokszor szóvá tették s ki-
vánták a délelőtti és délutáni munkaidő be-
hozatalát. A városi tanács most abból indul
ki, hogy a tisztviselők nagyrésze jelenleg
délután külön fizetésért ugys dolgozik és
így a fűtést és világítást ugyssem lehet meg-
takarítani, hajlandó a délelőtti és délutáni
munkaidőt behozni. Mivel azonban nem vol-
tak jelen az összes tanácsstagok, a polgár-
mester újabb teljes tanácsülés elé terjeszti a
kérdést eldöntés végett.

* **A katonai járványkórház megszer-
zése.** Dr. Grósz Menyhért törvényhatósági
bizottsági tag indítványt adott be Nagyváradi
város törvényhatóságához, amelyben a bihar-
püspöki uton levő katonai barakkkórház sür-
gős megszerzését indítványozza.

* **Pótkávé érkezett.** Tudatom a város
közönségével, hogy az alanti kereskedőkhöz
pótkávé érkezett. Ennélfogva a közönség pót-
kávé szükségletét az alanti kereskedőknél
beszerezheti: Fodor István 1 láda, Mihelty
és Kandel 6 láda, Lehrner Sámuel 1 láda,
Kurlander és Ullman 2 láda, Szabó Lajos 1
láda, Sándor János utóda 1 láda, Zalányi
László 1 láda, Andriska János 1 láda, Bene-
dek testvérek 1 láda, Katz Lajosné 1 láda,
Mezei János 2 láda. Nagyváradi, 1918 októ-
ber 24-én. — Lukács Ödön, polgármesterhe-
lyettes.

* **Halálozás.** Balla Sándor máv. vonat-
fékező egyetlen fiacskája, Sanyika, tegnap
élete 8 ik évében elhunyt. Temetése ma,
pénteken délelőtt háromnegyed 9 órakor fog
végebe menni Lukács György uca 41. számú
házban.

* **Döglött sertéshúst árult.** Schuch
Flóriáné Uri-utca 35. szám alatt döglött
sertéshúst kisütve árult katonáknak. Lovas
rendőr megállapította, hogy 3 hét előtt is
döglött disznó husát mért ki dekánként 1
koronájával. Szentmiklóssy Imre dr rendőr-
kapitány ezért 100 korona pénzbüntetésre
ítélte.

* **Ingyen tej akcióra.** A Kath. Nő-
védő Egyesület ingyen tej akciója javára
Zsuhva Józsefné minden hónapban négy ko-
ronát ajárlott fel; az adományért köszönet
mond az elnökség.

* **Temetések.** Ifj. Juhász Sándor teme-
tése tegnap délelőtt 9 órakor nagy részvét
mellett ment végbe. A temetésen nagyszám-
mal jelentek meg a mélyen sujtott gyászoló
család barátai, tisztelői és tisztviselő társai.
A temetési szertartást Sulyok István ref.
esperes végezte, megfőo szép beszédet
mondott az elhunyt felett, amelynek végez-
tével a koszorúkkal borított díszes koporsót
a négyesfogatu dísz halottnas kocsira az
őssi temetőbe vitték, ahol a családi sirhe-
lyen helyezték végső nyugalomra.

Ugyancsak tegnap délelőtt nagy katonai
gyászpompával ment végbe Ertsey István
honvédhadnagy temetése. A temetésen meg-
jelentek a Nagyváradon állomásozó összes
honvédtisztek és az egész katonai tisztikar,
Lukács alezredessel élén. A 4. honvédpót-
zászlóalj szép koszorút helyezett az elhunyt
koporsójára. Ottan voltak még az elhunyt
családjának számos jó barátai és tis telői.
A temetést Sulyok István esperes végezte,
nagyon szép, hazafias gyászbeszédet tartott
az elhunyt felett, mely után a koszorúkkal
borított díszes koporsót a négyes fogatu
díszhalottnas kocsira helyezték és elől a ki-
vonult díszszázad, a katonai zenekarral és
őriási közönség kísérete mellett az impozáns
gyászménet az olasz temetőbe vonult, ahol
végső nyugalomra helyezték az elhunytat.

Tegnap délután ment végbe Károni Da-
rabant Béla nyug. gazdasági temetése. A
beszenelés után a koszorúkkal borított dí-
szes koporsót az olasz temetőbe vitték a
hol végső nyugalomra helyezték.

Ugyancsak tegnap helyezték végső nyu-
galomra Egyesy Antal nyug. lelkész a Bi-
harmegyei közkórházból, nagyszámu részt-
vevő jelenlétében.

Mindhárom temetést Veiszlovits Adolf
és fia első nagyváradi temetkezési vállá-
lata a legnagyobb figyelemmel és pontos-
sággal rendezte.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság” október 20-iki
száma dus anyagát közli az érdekes képek-
nek a németek nyugati nagy visszavonulásá-
ról, a Ferenczy család kiállítására, néhány kép
különböző ágyuk lövéseinek formáiról, Miksa
herceg német kancellár arcképe stb. Szép-
irodalmi olvasmányok: Havas Gyula regé-
nye, Zsoldos László novellája, Schöpfung Ala-
dár színházi cikke, Sztrókay Kálmán érdekes
cikke a háboru szibvásárjáról, Szegedi István
verse s a „Megátkozott szerelem” című re-
gény befejezése. Egyéb közlemények: Andor
József a most elhunyt kiváló író arcképe s
a rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság”
előfizetési ára negyedévre 10 korona. Meg-
rendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivata-
lában (Budapest, IV., Egyetem u. 4. sz.)

Békeszámot adott a Színházi Élet,
melynek tartalma országgraszoló szenzáció.
A világ minden érdekes színházáról előkelő
írók és művészek mesélnék a lap hasábjain
Molnár Ferenc Londontól Párisig, Szomoró
Dezso Párisban, Heltai Jenő Konstantinápoly-
ban, Hatvany Lajos Aolognában, Bródy Sán-
dor Aerlinben, Lengyel Menyhért Zürichben,
Szép Ernő Moszkvában, Fenyvessy Emil
Nizenyij-Nowgorodban, Hegedüs Gyula Ca-
disban, Szirmay Albert Londonban, Hajó
Sándor Velencében, Kéri Pál Bukarestben,
Anthes György Csikágóban, Oáry Árpád
Kairóban, Pásztor Árpád Kínában és Japán-
ban, Gserna Ander Finnországban és Dré-
gely Gábor Skandináviában címmel monda-
nak el egy-egy érdekes színházi élményt.
A szenzációs cikksorozatot külföldi színhá-

zak, írók, művészek és színészek képei
illusztrálják. Ezenkívül a pesti színházak és
hangversenytermek és mozik békeszezonjáról
meglepo képek és cikkek teszik felejthet-
lenné ezt a számot, amely természetesen
ezenfelül hozza szokott érdekes tartalmát is
a hét eseményeiről és intimitásairól. Egyes
szám ára 1 korona 20 fillér, előfizetési ár
egyegyed évre 12 korona 50 fillér. Kiadó-
hivatal Erzsébet-körut 29.

TANÜGY

Ösztöndíj pályázat.

A debreceni Szent László kollégium in-
téző-bizottsága az 1918—19. tanévre 10
egyenkint 800 koronás ösztöndíjra pályázatot
hirdet.

A pályázatban részt vehet a debreceni
m. kir. tudományegyetem minden erkölcsi ki-
fogás alá nem eső, szegénysorsu, szorgal-
mas és jó előmenetelű római katolikus (la-
tin vagy görög szert.) hallgatója. Az ösztön-
díj odaítélésénél előnyben részesül az, aki a
háboruban önmaga, vagy akinek atyja vagy
több fiúere harctéri szolgálatot teljesített,
vagy aki a háboru folytán valamely súlyos
hátrányt szenvedett.

Az ösztöndíj annál, aki az egyetemnek
az egész tanéven át hallgatója, az egész
1918—19. tanévre szól; aki csak félévre vé-
tetett fel, azt a 800 korona aránylagos része
illeti.

Az ösztöndíjas az ösztöndíjat a folyó
évi október hó 1-től kezdődő előzetes havi
100 koronás részletekben a „Thezeianum”
(Varga-utca 5.) pénztárnál veheti fel szabály-
szerű nyugta ellenében. A nyugtán az e cél-
ból felkért egyetemi tanár uraknak igazolni
kell, hogy az ösztöndíjas az előadásokat
szorgalmasan látogatja és tanulmányi köte-
lezetiségeinek minden tekintetben eleget
tesz.

A ki tanév közben az egyetemről bár-
mely okból (pl. a tanulmányi szabadság le-
járta folytán) távozik, vagy az adományozás
feltételeinek többé meg nem felel, az a to-
vábbi havi részletekre minden igényét el-
veszti. Az ösztöndíjaknak ekként felszabá-
duló részleteit az intéző bizottság a II. fél-
évben és a pótfélévben tanulmányi szabad-
ságra érkező ifjaknak adományozza.

A pályázati kérvényeket érettségi bizo-
nyítvánnyal és lecke-könyvvel, valamint va-
gyontalansági bizonyítvánnyal és esetleg a
szükséges katonai okiratokkal felszerelve a
Szent László kollégium intéző bizottságához
címetten, a folyó évi október hó 25-ik nap-
j ig az illetékes tudománykarok szives véle-
mény nyilvánítása végett a kari dekan urak-
hoz kell benyújtani.

Debrecen, 1918. évi október hó 18.

Dr. Lindenberger János sk.
prepost-kanonok, plébános,
a Szent-László kollégium intéző-bi-
zottságának elnöke.

Színház.

A színház műsora:

Péntek: Hejehuja báró. (B. bérlet.)
Szombat délután: A peleskei nótárius.
Szombat este: Hejehuja báró (C. bérlet.)
Vasárnap délután: A Névtelen asszony.
Vasárnap este: Hejehuja báró.

Hejehuja báró vonzóereje előadásról-
előadásra nő. Állandóan teit ház nézi végig
a vonzó operette, tapsol Szigeti Jenő nagy-
szerű tréfáinak, Aggházy Melinda finom éne-
kének s kecses táncának, Horváth Nusi da-
lainak, Josika Mici elegáns táncának s

pompás rendezésnek, valamint a zenekar hibátlan előadásának. A Hejehuja báró e héten még háromszor megy.

A peleskei nótárius. A régi magyar virtus és emberséges cselekedetek megszemélyesítője, a peleskei nótárius lép a színpadra szombat délután, hogy jóízű, eredeti kuruckodásaival megható, a gyengéket védő cyranoskodásaival s kedves naivitásával az elmúlt világ szépségeinek képét lopja a néző lelkébe. Nincs magyar, aki ne ismerné ezt a históriás szindarabot, amely irodalomtörténetileg klasszikus, de közvetlenségével mindig mulattató. A peleskei nótáriust Stoll Béla játssza.

A Névtelen asszonynak aligha kell reklám, állandó, figyelemes közönsége van az otthonából kiűzött, elzúllott s fiával a vádlottak padján összetalálkozó anya tragédiájának. *Gazdy Arankaé* ebben a főszerep, amelyet virtuózitással játszik s amelyben őt megszerette a közönség. A Névtelen asszony vasárnap délután kerül előadásra a színházban.

A jövő hét műsorában a nagy sikerrel jutott hozzat: *A szobalány* s a feledhetetlen Puccini opera: *Tosca* szereznek igazi élvezetet a közönségnek, amelyhez harmadiknak *II. József császár* csatlakozik.

II. József császár a jövő hét bemutatója, erőteljes, nyelvezetében páratlan, cselekményében egy boldogtalan császár összes reményeinek, törekvéseinek összeomlását katasztrófálisan megjelenítő szindarab. Szomorú Dezső császártragédiát írt, egy császárról, aki mindig jót akart népeivel, de rosszul cselekedett, mert nem értette meg őket s a végén mindent vissza kellett vonnia. E hatalmas dráma hőse II. József császár, akinek sorsa lüktet ebben a gondolatban a teljes elbukásig. A császár szerepe *Tóth Elek* kipróbált művészetével alakul ki.

Igazságszolgáltatás.

Nagyszalonta intelligenciája a törvényszéken.

Nagyszalontán az Otthon kávéházban ült a nagyszalontai intelligencia, az egyik asztalnál *Szathmáry Sándor* beszélt el, hogy apját a *Nagyszalontai Lapok*-ban megtámadta *Székely József* dr. felelős szerkesztő, de ő elintézte megfelelően az ügyet. A beszélgetés *Sebestyén Sándor* takarékpénztári főtisztviselő szólt bele s röviden ezt mondta:

— Miért nem ütöted pofon, pofon kellett volna vágnod.

Ezért állott vádlottként *Sebestyén* a járásbíró előtt, amely *Székely József* dr. panaszára 100 korona pénzbüntetésre ítélte. Tegnap *Palánkay Károly* elnöklésével ítélkező tanács előtt tárgyalták ezt az ügyet s fevonult az intelligencia, tisztázni az eset részleteit. A bíróság *Sebestyén* büntetését *Tóth Ferenc* dr. védelme után helybenhagyta, de kifogástalan magaviselete s 64 éves kora folytán a büntetést 3 évre felfüggesztette.

MOZI.

Farmer Burghard címmel grandiózus amerikai drámát mutat be ma az *Uránia* és a *Vigadó* mozgó. Megrázó téma, remek technikai kivitel, mesteri rendezés, kiváló szereplők: mindent összevéve elsőrangú darab, amelynek bizonyára fényes sikere lesz. A nagyszerű filmet az *Uránia* 7 órai, a *Vigadó* 9 órai előadásán vetíti.

Nagy szenzáció az Apollóban. Ma esti előadásán az Apolló-színház az *Ember-vadász* című, rendkívül érdekes, izgalmas filmujdonságot mutatja be. Erről a filmről sok szó esett mostanában s a mozgósínházak siettek a maguk részére biztosítani, mint a szezon kiemelkedő szenzációját. Az *Ember-vadász* izgalmas bűnügyi rejtély, a legújabb *Nick Fantom* film s ragyogó szerepe van a darabban a népszerű és kitűnő *Max Landának*, a híres detektiv-színésznek. A film pompás műsorral az esti 9 órai előadás kerül színre.

URÁNIA mozgó- színház	MA A vén-kisasszony titka. Este 7 órai kezdettel.
------------------------------------	--

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY.**
Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

Nagyvárad városi gazdasági ügyosztályától.
14929—1918. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának 14959—1918. sz. határozata alapján a nagyvárad állami felső leányiskola és leánygimnázium berendezéséhez szükséges butorok és felszerelési tárgyak szállítására folyó évi október hó 30. napján délelőtt 10 órakor a városháza bizottsági termében árlejtést fognak tartani.

A szükséges butorok és felszerelési tárgyak szállítására vonatkozó határidőt ajánlattevők ajánlatukban maguk kötelesek megjelölni. Kötelesek ajánlattevők ajánlatukhoz bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százalékát akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapírban a városi pénztárban elhelyezni s az erről szóló letéti nyugtát ajánlatukhoz csatolni. A munkálatok kivitelét illetőleg a város által megállapított általános és részletes vállalati feltételek a kötelezők.

Az árlejtés eredménye felett a város tanácsa teljesen szabadon határoz. Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatuk felett végleges döntés történik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével. A fenti munkálatokra vonatkozó részletes feltételek a városi mérnöki hivatalban tekinthetők meg, ahol is a szükséges felvilágosítások a hivatalos órák alatt megtehetőek, ugyancsak az árakkal ki nem töltött ajánlati lapok megszereshetők.

Nagyvárad, 1918. okt. 23.

Komlóssy József, s. k.
gazd. tanácsnok.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Téli-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

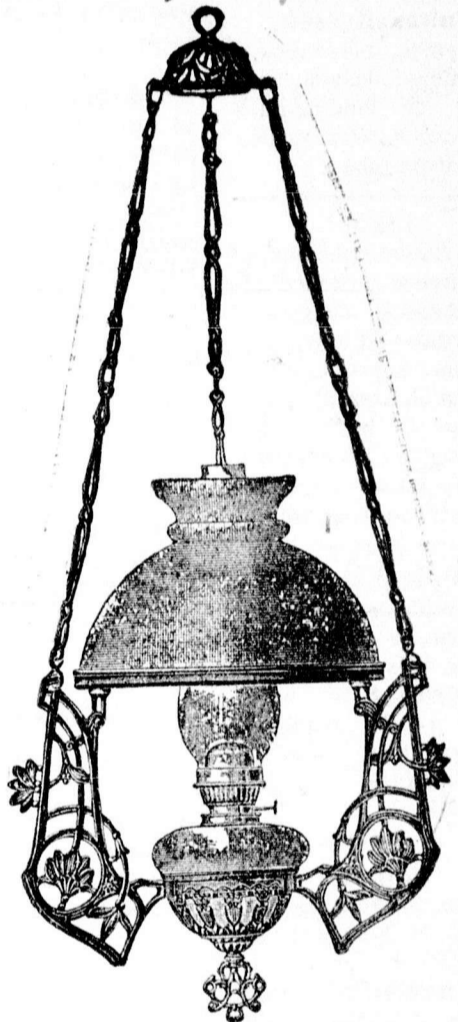
Téli szezonban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

APOLLÓ mozgó- színház	MA Az ember-vadász. Este 9 órai kezdettel.
VIGADÓ mozgó- színház	MA Farmer Borghárd. Este 7 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet szíves tálcával	40.—
Kávéskészlet	40.—
Fekete-kávé készlet szíves tálcával	40.—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80.—
Főző lábasok tűzálló	6.—
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10.—
Befőtteskészlet finom aranyozással felsz.	40.—
Függőlámpa csigás felszerelve	60.—
Falitűkör szíves aranyozással	40.—
Ebédőkészlet szíves aranyozással 6 szem. 300.—	
Ebédőkészlet szíves finom minával 190	
részes, táskészlettel együtt	500.—

Diszmiáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmiáruk, terrakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk
legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladókknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

◆ **APRÓ HIRDETÉSEK.** ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Zongora eladó
Stuch fligel alig használt
Kelics zongorahangoló,
Tisza Kálmán-tér 7.

Villamos berendezést legolcsóbban vállal Hagymási. Telefon 1404 és 532.

Ujságkihordónőt keres a Tiszántúl kiadóhivatala azonnali belépésre.

Ruhaszövetek, selymek, bársonyok, szőrmeujdonságok, szőnyeg és fehérműiek legolcsóbban Czillér Imre nagyáruházában.

Likőr és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognackivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriában, Nagyvárad.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Pemete és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Tavaszi szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mifreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Spanyolnátha járványoknál betegsorbákban *lenyő (borovicska) szobaillat* kitűnő dezinficiáló permező szer kapható Farkas István Apolló, drogériájában.

Fényképészeti lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ne dobja ki pénzét ruhákért, mert a kiadón beváltruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag tisztíthatja. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Keresünk azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatos. Moskovits Mór.

Bérbeadó Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Jogi könyvek gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Egy borotva valódi solingeni ezüstacél 12 kor.

Egy nagy tartós szobaseprű erős fanyéllal 7-50 K. Placi táskák 7 K-tól feljebb minden árban kaphatók.

Ruhafesték feltétlen jó minőség csomagja 50 fillér. kipróbált finomabb minőség 70 fillér. **Viszonteladónak** 100 csomag vételnél 60 százalék engedmény. Kapható a „BÉKA”-boltban, Zöldfa-utcán.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Helybeli megrendelőimnek üvegensint 10 fillér küldőndij ellenében kívánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szives megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38. Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatós 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5-7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 30 kor.

LIKŐRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különféle francia likőrök, Gyomorerősítők, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendő.

Kicsinybeni eladásra, főlerakatom JANO-VICS IGNACZ bodega üzletében Rákóczi-ut városi kávéházzal szemben, a fent jelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádigos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kérekpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár: Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep: Szent János-u. 22. Telefon 532

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONAT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-zsinház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok**, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. **Villamos motorok** nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.